

Onderwijssysteem

Bangladesh

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Bangladesh. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit Bangladesh met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

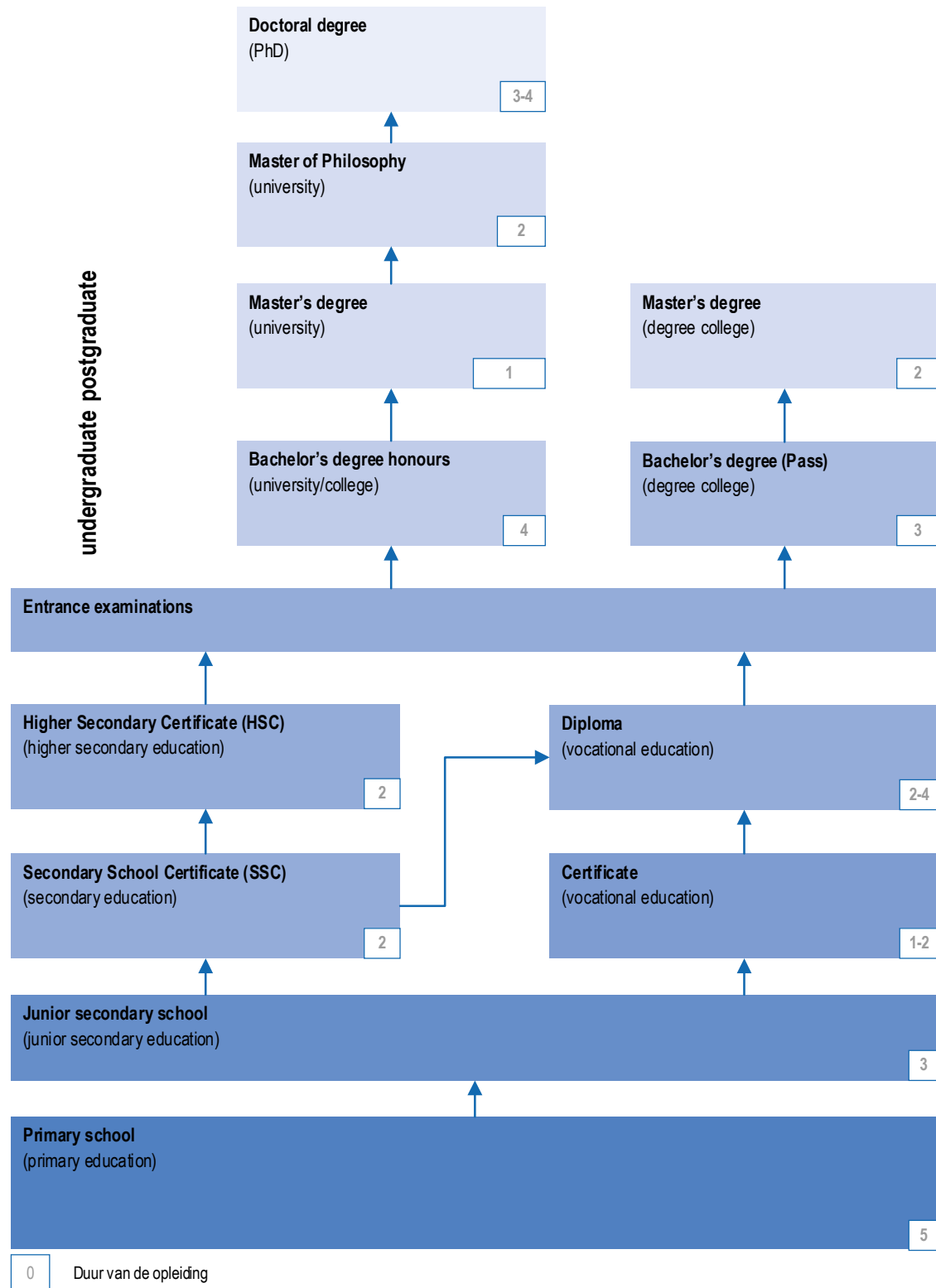
Disclaimer

We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in dit document.

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/cc/ voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

Onderwijssysteem Bangladesh

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's die het meest voorkomen bij toelatingsverzoeken tot het hoger onderwijs. De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Buitenlands diploma	Nederlandse waardering en NLQF-niveau		EQF-niveau
<i>Secondary School Certificate/ Dakhil Certificate</i>	vmbo-t-diploma	2	2
<i>Higher Secondary Certificate (business management)</i>	mbo-diploma (kwalificatieniveau 3)	3	3
<i>Diploma in Engineering</i>	mbo-diploma (kwalificatieniveau 3 of 4)	3/4	3/4
<i>Higher Secondary Certificate (vocational)</i>	havodiploma met beroepsgerichte vakken	4	4
<i>Higher Secondary Certificate (humanities/sciences)/ Alim Certificate</i>	havodiploma	4	4
<i>Pass Bachelor (2 jaar)</i>	vwo-diploma of 2 jaar hbo	4+/5	4/5
<i>Pass Bachelor (3 jaar)</i>	3 jaar hbo of 1 jaar wo	5	5
<i>Honours Bachelor (4 jaar)</i>	bachelorgraad in het hbo of 2 jaar wo	6	6
<i>M.Sc./M.A. (1 jaar na Honours Bachelor)</i>	bachelorgraad in het wo of mastergraad in het hbo	6/7	6/7
<i>Master of Philosophy (M.Phil.)</i>	mastergraad in het wo	7	7
<i>Master's degree college (2 jaar na 3-jarige Pass Bachelor)</i>	mastergraad in het hbo	7	7

NB

- Dit is een globaal advies waaraan je geen rechten kunt ontleen.
- NLQF = Nederlands kwalificatieraamwerk; EQF = Europees kwalificatieraamwerk.
- Het EQF/[NLQF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of -inhoud, maar wel over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.

Onderwijssysteem Bangladesh

Informatie over de Nederlandse waarderingen staat op onze website:

[onderwijs en diploma's Nederland](#).

- [SBB, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#), waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De waardering kan afwijken wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot het mbo of de arbeidsmarkt.

■ **Introductie**

De Volksrepubliek Bangladesh is een parlementaire democratie met aan het hoofd een president.

De hoofdstad is Dhaka. Bangladesh is verdeeld in zeven administratieve regio's, te weten Dhaka, Rajshahi, Rangpur, Sylhet, Barisal, Chittagong en Khulna. Bangladesh is een vrij nieuwe staat. Van 1858 tot 1946 was het als de provincie Bengalen onderdeel van Brits-Indië. In 1971 werd Bangladesh onafhankelijk verklaard. De meerderheid van de bevolking is islamitisch, maar ook het Hindoeïsme en Boeddhisme heeft aanhangers aldaar.

Het *Ministry of Education (MoE)* en het *Ministry of Primary and Mass Education (MoPME)* zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het gehele onderwijs, waarbij het MoE voor al het onderwijs na het basisonderwijs verantwoordelijk is, met daarin ook begrepen het religieuze onderwijs (*Madrrasah*) en het technisch en secundair beroepsonderwijs. Het MoE stelt wetten en regelingen op, maakt beleid en houdt toezicht op de onderwijsinstellingen. Het MoPME is verantwoordelijk voor het basisonderwijs en het niet-formele onderwijs. De *University Grants Commission* speelt een adviserende, toezichhoudende en regulerende rol met betrekking tot het hoger onderwijs in Bangladesh.

Het onderwijssysteem in Bangladesh bestaat uit zowel formeel als niet-formeel onderwijs. Beide soorten kennen een religieuze variant. Niet-formeel onderwijs bestaat uit georganiseerd, gestructureerd leren dat zich buiten de school afspeelt. Voorbeelden zijn opleidingen ter bestrijding van analfabetisme, werkgerelateerde of ontplooiingsgerichte opleidingen, zoals bedrijfsopleidingen en opleidingen in het kader van *life long learning*, maar biedt ook scholingsprogramma's voor leerlingen die voortijdig van school zijn gegaan. Niet-formeel onderwijs wordt op verschillende niveaus aangeboden.

Na de onafhankelijkheid van Bangladesh zijn veel scholen genationaliseerd. In 1981 werd het *Directorate of Secondary and Higher Education (DSHE)* opgericht, dat valt onder het MoE. Het is verantwoordelijk voor de administratie van middelbare scholen (zowel staatsscholen als private scholen), lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs en curriculumontwikkeling van het voortgezet onderwijs.

De *Bangladesh Technical Education Board (BTEB)* is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van technische en beroepsonderwijs. De BTEB organiseert ook de examens voor verschillende programma's en geeft de certificaten af.

Om het hoger onderwijs te ontwikkelen, werd in 1992 de *National University* opgericht, waaronder alle *degree colleges* vielen die bachelor- en

masterprogramma's aanboden. Het is in feite een *affiliated* instelling, die de examens afneemt en de diploma's afgeeft van de onderwijsinstellingen die onder haar vallen.

De officiële landstaal is het Bengaals. De tweede (niet-officiële) taal is het Engels. Verder wordt er Urdu gesproken voornamelijk door de niet-Bengaalse moslimbevolking. Het hoger onderwijs aan staatsuniversiteiten en privé universiteiten wordt in het Engels verzorgd. De leerplicht bestaat uit *Grade I* tot en met *Grade V*, dat wil zeggen het gehele basisonderwijs. Op korte termijn zijn er plannen om dit uit te breiden naar *Grade I – VIII*, waarmee ook de onderbouw van het voortgezet onderwijs onder de leerplicht zal vallen.

Het academisch jaar in het voortgezet en hoger onderwijs loopt van januari tot december. Het academisch jaar van privé-universiteiten is verdeeld in 2 dan wel 3 semesters.

■ Basis- en voortgezet onderwijs

Basisonderwijs

Het basisonderwijs (*primary education*) duurt 5 jaar (*Grade I-V*) en is bedoeld voor leerlingen van 6 tot 11 jaar. Er is een algemeen vormende richting en een religieuze richting (*Madrrasah*). Het *Madrrasah* systeem bestaat uit 5 jaar basisonderwijs (*Grade I-V, Ebtedayee education*). Het basisonderwijs is gratis.

Het curriculum bestaat uit de vakken Bengaals, wiskunde, Engels, *environmental studies – society*, *environmental studies – science*, religie (islam, Hindoeïsme, Boeddhisme of Christendom), lichamelijke oefening, *arts and crafts* en muziek.

Voortgezet onderwijs

Leerlingen kunnen na het basisonderwijs uit drie studierichtingen kiezen: algemeen vormend, religieus (*Madrrasah*) en technisch-beroepsgericht voortgezet onderwijs.

Het voortgezet onderwijs duurt 7 (3+2+2) jaar en bestaat uit drie fasen: *junior secondary (Grade VI-VIII)*, *secondary (Grade IX, X)* en *higher secondary education (Grade XI, XII)*.

Secondary education wordt beëindigd met een openbaar examen, leidend tot het *Secondary School Certificate (SSC)*. Dit wordt afgenomen door de zeven *Boards of Intermediate and Secondary Educations (BISE)* van Dhaka, Rajshahi, Jessore, Comilla, Chittagong, Sylhet en Barisal.

Binnen het curriculum van het *secondary education* worden beroepsgerichte specialisaties aangeboden, waarmee de opleiding leidt tot een *vocational SSC*.

Binnen het algemeen vormende curriculum kunnen leerlingen kiezen uit de *humanities group*, de *commerce group* en de *science group*.

Higher secondary education wordt aangeboden door *intermediate colleges*, *degree colleges* of door *intermediate sections of degree or master colleges* en leidt tot het *Higher Secondary Certificate (HSC)*. Binnen het algemeen vormende curriculum kunnen leerlingen kiezen uit de *humanities* en *science group*. Ook hier is het mogelijk om beroepsgerichte vakken binnen het curriculum van het HSC te volgen en een *vocational HSC* te behalen dan wel een HSC in *business management*. Met de *vocational HSC* en de HSC in *business management* is het uitsluitend mogelijk om toegang tot het hoger onderwijs te krijgen in een aansluitende richting en indien de instelling de student wenst toe te laten.

Dertig procent van de middelbare scholieren volgt islamitisch onderwijs (*Madrasah*). Het *secondary level* van het *Madrasah* bestaat uit 5 jaar voortgezet onderwijs (*Grade VI-X, Dakhil education*, vergelijkbaar met SSC) en 2 jaar bovenbouw voortgezet onderwijs (*Grade XI en XII, Alim education*, vergelijkbaar met HSC). Het *Dhakhil Certificate* en het *Alim Certificate* worden afgegeven door de *Bangladesh Madrasah Education Board (BMEB)*.

Het niveau van het *Secondary School Certificate* en het *Dhakhil Certificate* is vergelijkbaar met dat van een vmbo-t-diploma (theoretische leerweg).

Het niveau van het *Higher Secondary Certificate (humanities/sciences)* en het *Alim Certificate* is vergelijkbaar met dat van een havodiploma.

Het niveau van het *Higher Secondary Certificate (vocational)* is vergelijkbaar met dat van een havodiploma met beroepsgerichte vakken.

Het niveau van het *Higher Secondary Certificate (business management)* is vergelijkbaar met dat van een mbo-diploma op kwalificatieniveau 3.

Middelbaar beroepsonderwijs

In het middelbaar beroepsonderwijs worden *Certificate* opleidingen van 1 of 2 jaar aangeboden vanaf *Grade IX* en *Diploma*-opleidingen waarvoor een SSC nodig is voor toelating.

Diploma-opleidingen worden verzorgd door *Polytechnics* en *Technical Schools & Colleges*. De *Diploma*-opleiding in *Commerce* duurt 2 jaar, *Diploma*-opleidingen in *Nursing* en in *Engineering* duren 4 jaar. Met het *Diploma in Engineering* is het mogelijk om in het hoger onderwijs in een aansluitende richting hooguit een half jaar vrijstellingen te verkrijgen. De instelling beslist hierover per geval, aangezien er geen officieel beleid hierover bestaat.

De *Bangladesh Technical Education Board* (BTEB) neemt de examens af en geeft ook de getuigschriften af.

Het niveau van het *Diploma in Engineering* is vergelijkbaar met dat van een mbo-diploma op kwalificatieniveau 3 of 4, afhankelijk van de studierichting.

■ Toelating hoger onderwijs

Toelating tot het universitair onderwijs geschiedt op basis van het *Higher Secondary Certificate (second division)* of met een bepaald GPA (meestal tussen de 2.5 en 3.5) en veelal een instellingstoelatingsexamen. De exacte eisen kunnen verschillen per instelling en per faculteit.

Momenteel wordt nog geen tien procent van de leeftijdscohort toegelaten tot het hoger onderwijs. Het toenemende aantal privé-instellingen zorgt er echter voor dat meer studenten toegang hebben gekregen tot het hoger onderwijs.

■ Hoger onderwijs

Hoger onderwijs wordt aangeboden door in totaal ongeveer 1.970 onderwijsinstellingen, variërend van publieke, privé- en internationale universiteiten tot gespecialiseerde *colleges*. Deze *colleges* zijn gespecialiseerd in bijvoorbeeld geneeskunde, tandheelkunde, recht, lerarenopleidingen, leerttechnologie en lichamelijke oefening. Verder is er een grote categorie van rond de 1.800 *degree colleges* die vallen onder de *National University*.

Naast het algemene hoger onderwijs wordt een religieuze vorm van hoger onderwijs aangeboden (*Alia Madrasahs*) met een 2-jarig *Fazil*-programma, gevolgd door een 2-jarig *Kamil*-programma.

De diploma's van deze programma's worden door de *Bangladesh Madrasah Education Board* afgegeven.

Verder is er een categorie technisch/technologisch onderwijs (*agriculture, engineering, medical, textile, leather technology and ICT*).

Waar de universiteiten voornamelijk een combinatie van hoger beroepsgerichte programma's en onderzoeksgerichte programma's aanbieden, verzorgen de *degree colleges* (bijvoorbeeld *medical colleges, textile colleges*) vrijwel uitsluitend hoger beroepsgericht onderwijs.

■ Universitair onderwijs

Bachelor

Het onderwijssysteem van Bangladesh kent verschillende bachelorprogramma's, waarbij de nominale duur kan verschillen van 3 tot 5 jaar. De universiteiten bieden voornamelijk 4-jarige *honours*-programma's aan, terwijl *degree colleges* die voornamelijk onder de *National University* vallen, zich concentreren op de 3-jarige *Pass Bachelors*, maar daarnaast eventueel ook de *honours*-programma's kunnen aanbieden. Tot 2003 waren er 2-jarige *Pass Bachelors*, maar deze zijn sinds 2003 verlengd tot 3 jaar. Na 3-jarige *Pass Bachelors*, duren de masteropleidingen 2 jaar, terwijl de masteropleidingen 1 jaar duren na een 4-jarige *Honours Bachelor*. Tot 2006 boden de universiteiten 3-jarige *honours*-programma's aan. Daarna zijn deze programma's verlengd naar 4-jarige *honours*-programma's.

Het niveau van de bachelorgraad na een nominaal 2-jarige *Pass*-opleiding is vergelijkbaar met dat van een vwo-diploma of met 2 jaar hoger beroepsonderwijs in overeenkomstige richting, afhankelijk van de studierichting.

Het niveau van de bachelorgraad na een nominaal 3-jarige *Pass*-opleiding is vergelijkbaar met dat van 3 jaar hoger beroepsonderwijs of met 1 jaar wetenschappelijk onderwijs in overeenkomstige richting, afhankelijk van de studierichting.

In *Honours Bachelors* wordt gespecialiseerd en wordt één hoofdvak gedurende 3 of 4 jaar bestudeerd. De opleidingen leidend tot de *Bachelors of Arts, Bachelors of Science, Bachelors in Engineering* en *Bachelors in Agriculture*, duren 4 jaar, terwijl de *Bachelors in Architecture* 5 jaar duren.

Voor toelating tot de 2-jarige *Bachelor of Law* opleidingen is een *Pass Bachelor* nodig in een relevante richting behalve *Law*. Voor toelating tot de 1-jarige *Bachelor of Education* is ook een bachelorgraad nodig.

Teacher training colleges bieden 1-jarige *Bachelor of Education* opleidingen aan, terwijl *Physical Education Colleges* opleidingen aanbieden die worden afgerond met een *Bachelor of Physical Education*.

De bachelorgraden die verleend worden, zijn onder meer *Bachelor of Arts* (B.A.), *Bachelor of Science* (B.Sc.), *Bachelor of Social Science(s)* (B.S.S.), *Bachelor of Commerce* (B.Com.) en *Bachelor in Law* (LL.B.).

De afstudeervereisten worden meestal in het aantal af te ronden vakken beschreven, uitgedrukt in units, waarbij 1 unit staat voor 4 credits. Het aantal credits dat nodig is om een 4-jarig *honours B.A.* af te ronden, ligt meestal rond de 144 credits (32 units), doch er zijn verschillen per studierichting.

Het niveau van de bachelorgraad na een nominaal 4-jarige *honours*-opleiding is vergelijkbaar met dat van een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs of met 2 jaar wetenschappelijk onderwijs in overeenkomstige richting, afhankelijk van de studierichting.

Master

De *Master of Arts*-opleidingen duren meestal 1 jaar, vereisen ongeveer 32 credits (8 units) en worden voorafgegaan door een 4-jarige *honours Bachelor*.

Voor de *Master of Science*-opleidingen is een 4-jarige *Bachelor of Science* vereist met meestal een GPA vanaf 2.5. De nominale duur van de *M.Sc.*-opleidingen is 1 jaar. In totaal zijn minstens 32 credits (8 units) nodig om het programma af te ronden. Er kan gekozen worden tussen een programma mét of zonder scriptie.

Voor de technische opleidingen is er een onderscheid tussen *Master of Engineering* (M.Eng.) met voornamelijk *coursework* (30 credits) en een project (6 credits) en de *Master of Science Engineering* (M.Sc.Eng.), waarbij de opleiding voor de helft uit *coursework* (18 credits) bestaat en voor de andere helft uit een scriptie (18 credits).

Het niveau van de *Master of Arts* en de *Master of Science* na een nominaal 1-jarige opleiding is vergelijkbaar met dat van een bachelorgraad in het wetenschappelijk onderwijs of een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs in overeenkomstige richting, afhankelijk van de studierichting.

De *Master of Philosophy* (M.Phil.)-opleidingen duren 2 jaar en zijn onderzoeksgericht. Ze bestaan meestal uit 1 jaar *coursework* met een schriftelijk en een mondeling examen (*viva voce*) aan het eind van het jaar en een scriptie. Toelatingseis is een mastergraad (*First/Second Class*) in een aansluitende richting dan wel een bachelorgraad van een 4-jarige opleiding in een aansluitende richting. Indien de voorafgaande bacheloropleiding niet in aansluitende richting was, wordt *First Class* geëist voor de mastergraad.

Het niveau van de *Master of Philosophy* is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs.

PhD

De *Doctor of Philosophy* programma's duren 3 tot 4 jaar en hebben als toelatingseis meestal een *Master of Philosophy* danwel een *Master of Science/Master of Engineering* met een GPA van tenminste 2.75.

Het is ook in bijzondere gevallen mogelijk voor excellente studenten om na afronding van het *coursework* (met een GPA van tenminste 3.0) van een *M.Phil.*-opleiding te worden aanbevolen voor toelating tot het PhD-traject.

De opleiding bestaat uit een gedeelte *coursework* en research, gevolgd door het schrijven van de onderzoeksscriptie.

■ Hoger beroepsgericht onderwijs

Tot 2003 boden *degree colleges* 2-jarige *Pass Bachelors* aan. Deze zijn nu verlengd naar 3 jaar. Onder de *National University* vallen momenteel 1.778 *degree colleges* die 3-jarige *Pass Bachelors* aanbieden en eventueel ook *honours*-programma's. Deze programma's zijn beroepsgericht van aard. Masterprogramma's waarvoor de toelatingseis een *Pass Bachelor* is, duren meestal 2 jaar.

Het niveau van de *Pass Bachelor* na een nominaal 3-jarige opleiding is vergelijkbaar met dat van 3 jaar hoger beroepsonderwijs of 1 jaar wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de studierichting.

Na de *Pass Bachelor* kunnen studenten een 2-jarig masterprogramma volgen aan een *degree college*. Niet alle *degree colleges* bieden deze programma's aan.

Het niveau van de mastergraad na een nominaal 2-jarige opleiding aan een *degree college* is vergelijkbaar met dat van de mastergraad in het hbo.

■ Beoordelingssystemen

Voortgezet onderwijs

Voor het SSC en het HSC wordt sinds 2004 het volgende systeem gebruikt.

In cijfers	Grade Point	Letter grade ¹	Betekenis
80-100	5	A+	Uitmuntend
70-79	4	A	Zeer goed
60-69	3.5	A-	Goed
50-59	3	B	Ruim voldoende
40-49	2	C	Ruim voldoende
33-39	1	D	Voldoende
00-32	0	F	Onvoldoende

Hoger onderwijs

De *University Grants Commission (UGC)* heeft in 2006/2007 het *Uniform Grading Scheme* geïntroduceerd voor alle universiteiten in Bangladesh.

In cijfers	Grade point	Letter grade. ¹	Omschrijving
80% en hoger	4.0	A+	<i>A plus</i>
75%-80%	3.75	A	<i>A regular</i>
70%-75%	3.5	A-	<i>A minus</i>
65%-70%	3.25	B+	<i>B plus</i>
60%-65%	3.0	B	<i>B regular</i>
55%-60%	2.75	B-	<i>B minus</i>
50%-55%	2.5	C+	<i>C plus</i>
45%-50%	2.25	C	<i>C regular</i>
40%-45%	2.0	D	
< 40%	0.0	F	

Kwalificatieraamwerken

Bangladesh heeft (nog) geen nationaal kwalificatieraamwerk vastgesteld. Er zijn plannen voor het opzetten van een *National Technical and Vocational Qualification Framework (NTVQF)*, dat met name gericht is op het middelbaar beroepsonderwijs.

Accreditatie en kwaliteitszorg

Er bestaat geen nationaal kwaliteitszorgsysteem in Bangladesh. Om de kwaliteit van het hoger onderwijs te waarborgen, heeft de *University Grants Commission (UGC)* onder andere als taak om het universitaire onderwijs te promoten en te coördineren en de kwaliteit te monitoren en te handhaven. De UGC is echter geen accreditatie orgaan. De UGC garandeert de kwaliteit van het hoger onderwijs door het opleggen van minimale vereisten voor het opzetten en openen van hogeronderwijsinstellingen en de programma's die deze aanbieden.

Voor de privé-universiteiten beraadt het ministerie van Onderwijs zich momenteel conform sectie 38 van de nieuwe *Private Education Act (2010)* over de oprichting van een onafhankelijke *Accreditation Council for Private Universities of Bangladesh (ACPUB)*, waarvan alle privé-universiteiten lid moeten worden. Voor de staatsuniversiteiten is er vooralsnog geen sprake van een dergelijk

¹ I = incomplete grade, W = withdrawn

accreditatieorgaan. Echter, staatsuniversiteiten hebben een soort ingebouwd mechanisme om de kwaliteit van onderwijs te garanderen.

Het *Higher Education Quality Enhancement Project (HEQEP)*, een project van de *University Grants Commission*, heeft als doel de kwaliteit van het hoger onderwijs te verbeteren. Het bestaat uit vier onderdelen.

Het eerste onderdeel bestaat uit fondsen beschikbaar gesteld aan universiteiten met voorstellen voor de verbetering van de kwaliteit van hun onderwijs, het zogenaamde *Academic Innovation Fund (AIF)*.

Onderdeel twee bestaat uit het ontwerpen van een *Higher Education Management Information System (HEMIS)*: computerprogramma's bedoeld om administratieve en academische gegevens te verschaffen aan het management, bijvoorbeeld het aantal toegelaten studenten, hoe ze presteren, informatie over studieprogramma's en alumni. HEMIS zal op nationaal niveau en op institutioneel niveau worden ingezet.

Het derde onderdeel is het opzetten van het *Bangladesh Research and Education Network (BdREN)*, een netwerk dat onderzoekers en academici met elkaar in contact kan brengen op een nationaal niveau.

Het laatste onderdeel is het projectmanagement van HEQEP, dat ervoor moet zorgen de voorbereiding en implementatie van het gehele project in goede banen wordt geleid.

Om vast te stellen of er sprake is van een erkende universiteit, kan de [website](#) van de *University Grants Commission* worden geraadpleegd. Voor overige instellingen check de [website](#) van het ministerie van Onderwijs.

■ Samenstelling dossier

Voor een volledig dossier in zowel het voortgezet als het hoger onderwijs is het diploma en de bijbehorende cijferlijst nodig.

Authenticiteit

Alle middelbare schooldiploma's vanaf 1996 op het niveau van de SSC en de HSC kunnen [online](#) worden geverifieerd. Vul daarbij het rolnummer dat staat vermeld op het diploma in en kies de *Education Board* die het diploma heeft afgegeven. Ook de *Madrasah*-varianten van deze opleidingen zijn hier te vinden, evenals het *Diploma in Commerce* en het *Diploma in Business Studies*.

Technische en beroepsgerichte opleidingen in het voortgezet onderwijs (*SSC vocational* en *HSC vocational*, *HSC business management* en het *Diploma in*

Commerce) zijn online te verifiëren op de [website](#) van de *Bangladesh Technical Education Board*. Data gaan terug tot 2005.

Verificatie van diploma's afgegeven door de National University (NU) is mogelijk op de [NU-website](#). De data gaan soms terug tot 2005 of 2006, soms zijn ze niet ouder zijn dan 3 jaar.

■ **Overzicht hogeronderwijsinstellingen**

- [Website](#) van het *Ministry of Education* met overzichten van *schools*, *intermediate colleges* en *degree colleges*.
- [Website](#) van de *University Grants Commission* met overzichten van privé-universiteiten.
- [Website](#) van de *University Grants Commission* met overzichten van erkende staatsuniversiteiten.

■ **Handige websites**

- [Website](#) van het *Ministry of Education*.
- [Website](#) van het *Ministry of Primary and Mass Education*.
- [Website](#) van de *University Grants Commission of Bangladesh*.
- [Website](#) van de *Bangladesh Technical Education Board*.
- [Website](#) van de *Bangladesh Madrasah Education Board, Dhaka*.
- [Website](#) van het *Higher Education Quality Enhancement Project (HEQEP)*.
- [Website](#) van het *Bangladesh Research and Education Network (BdREN)*.